

Dansk Sprognævn:

— Sigið ikki Norðurdanmark um Føroyar

Dansk Sprognævn hevur viðgjørt eitt bræv frá Zakariasi Wang um orðini »Norddanmark«, »norddanske« og »norddansk« og »Syddanmark«, »syddanske« og »syddansk«. Nevndin sigur, at tað er skiljandi, at hesi orð kunna skapa misnøgd hjá grønlendingum og føroyingum, hóast tað ikki var ætlanin við teimum. Hesi orð eru rætttiliga nýggj og hava ikki vunnið sær hevd og Dansk Sprognævn mælir frá at brúka tey.

Zakarias Wang sigur, at allir føroyingar eru samdir um, at vit eru ikki danir. Tað er tí heilt burturvið at brúka heitið »norddanske« um føroyingar og grønlendingar og »Norddanmark« um Føroyar og Grønland. Zakarias sigur, at hann blívur illa við, hvørja ferð, hann sær hetta brúkt og tí skrivaði hann í summar til Dansk Sprognævn, sum er ráðgevaði stovnur í málspurningum hjá donsku statsmyndugleikunum, og gjørdi vart við hetta.

straffelovens § 267, stk. 1 jfr. stk. 3, forskyldte straf findes at burde bestemmes til 20 dagbøder a 200 kroner. Forvalningsstraffen fastsættes til hæfte i 20 dage. Endvidere vil sagsøgerens påstand om mortifikation af de fremsatte sigtelser om urigtig karaktergivning være at tage til følge.

Sagsøgte børn endelig betale 3.400 kroner i sagsomkostninger, hvorved bemærkes, at sagsøgeren har haft udgifter i forbindelse med den grafologiske undersøgelse på 1.400 kroner.

Thi kendes for ret:

Sagsøgte, Óli Breckmann, bør til statskassen bøde 20 dagbøder a 200 kroner. Forvalningsstraffen er hæfte i 20 dage.

De fremsatte sigtelser mod sagsøgeren om urigtig karaktergivning kendes ubeføjede.

Sagsøgte bør inden 15 dage fra denne doms afgivelse til sagsøgeren betale 3.400 kroner i sagsomkostninger.

— Eg eri nøgdur við svárið, eg havi fingið frá Dansk Sprognævn. Eg hevði satt at siga ikki roknað við, teir fóru at viðgera brævið frá mær, men avvísja tað.

Vanligari um Grønland

Í svári sínum til Zakarias Wang sigur Dansk Sprognævn millum annað:

»Sprognævnets samlinger af citater fra aviser etc. in den sidste snes år tyder på at Norddanmark, norddanske og norddansk forekommer væsentlig sjældnere end Syddanmark, syddanske og syddansk, og at de førstnævnte betegnelser oftere bruges om Grønland og grønlændere end om Færøerne og færinger. Underinden bruges betegnelserne norddansk osv. i forbindelse med Grønland og Færøerne under ét (fx »de fire norddanske stemmer (i Folketinget)«, Information 24.9. 1971 s. 12).

Også betegnelserne Syddanmark, syddanske og syddansk bruges vistnok oftere som modsætning til grønlandske end til færøske forhold, underinden som modsætning til grønlandske og færøske forhold under ét«

Kom kanska við grundlógini

Dansk Sprognævn heldur, at møgulega er grundlógin frá 1953 orsök in til, at hesi orð hava havt eina vissa útbreiðslu tey seinni árin: »Når alle de nævnte betegnelser har fået en vis udbredelse i de senere år, i forbindelse med både Færøerne og Grønland, skyldes det sandsynligvis

den nye situation der opstod med grundloven af 1953, da Grønland blev gjort til en del af det danske rige. I grundlovens § 1 hedder det: »Denne grundlov gælder for alle dele af Danmarks Rige«. Færøerne og Grønland omtales udtrykkelig i en række paragraffer, men den øvrige del af riget nævnes intet sted i grundloven ved navn. Tredelingen Danmark: Færøerne: Grønland kommer således ikke sprogligt til udtryk i grundloven«.

Danmark ella Danmark?

Føroyar og Grønland eru í ríkisfelagsskapi við Danmark. Dansk Sprognævn visir á, at tað kann vera forført at vita, um meint er við alt danska ríkið, t.e. Danmark, Føroyar og Grønland ella bert við Danmark, altsó millum Skagen og Gedser. Tað tosað verður um Danmark. Tí hava eitt nú bløð funnið til tey ráð, at skriva um Syddanmark. Og víðari sigur nevndin:

»Problemet er at der er behov for en særlig betegnelse for den del af det danske rige som ikke er Færøerne og Grønland. Nærliggende udtryk er »det egentlige Danmark«, »selve Danmark«, »det øvrige Danmark«; indbyggerne i denne del af riget vil da kunne kaldes »de egentlige danskere«. Om betegnelser som disse vil vække mindre anstød i Grønland og på Færøerne er vel tvivlsomt (i Godthåb Avis skrev Rita Heilmann allerede i 1969 at »det egentlige Danmark« ikke er bedre end »Syddanmark«, tankegangen er den samme; refereret i Jyllands-Posten 24.9. 1969, s. 32). Men da navnet Danmark for den almindelige sprogformelse kan betegne dels det danske rige som helhed, dels den ene af rigets tre dele, må man regne med at sprogbrugerne vil gribe til sådanne udtryk som de ovennævnte.

Ifølge oplysninger fra Statsministeriet, Udenrigsministeriet og Grønlandsministeriet er det

Zakarias Wang — Tað er eitt prógv um imperialismu at kalla Føroyar og Grønland fyrri »Norddanmark«.

allerede sædvane at skelne mellem rigsdelen Danmark, Færøerne og Grønland i officielt sprog; betegnelserne Syddanmark, Norddanmark og det egentlige Danmark bruges ikke (Syddanmark dog undtagelsesvis i Udenrigsministeriet). Som betegnelse for rigsfællesskabet bruger man Danmarks Rige, Det Danske Rige eller riget; tillægsordet dansk anvendes undertiden (i statsretlig sammenhæng) i videre betydning, gældende for hele riget, hvis indbyggere alle er danske statsborgere. Den officielle sprogbrug kan da illustreres med Indenrigsministeriets bekendtgørelse om »dagen for afholdelse af valg af danske repræsentanter til Europa-Parlamentet«: der skal vælges »15 repræsentanter i Danmark... en repræsentant i Grønland.. På Færøerne afholdes ikke valg til Europa-Parlamentet« (Statstidende 13.10. 1978, s. 1).

Niðurstøðan

Dansk Sprognævn hevur havt nakrar fundir um henda spurningin og er komið til tað úrslit, at tað kann »... anbefale en sprogbrug der betegner rigsfællesskabet som Danmarks Rige, Det Danske Rige, rigsfællesskabet eller (hele) riget, og som inden for dette skelner mellem de tre rigsele Danmark, Færøerne og Grønland og de heraf afledte nationalitetsbetegnelser dansk, færøsk og grønlandsk, henholdsvis dansker, færinger og grønlænder, dog således at dansk også betegner tilhørsforholdet til helheden (som fx i udtrykket dansk statsborger)«.

Sprognævnet leggur tó áherðslu á, at tað onga heimild hevur til at áleggja hvørki myndugleikum ella øðrum eina ávís málnýtslu.

— Men, sigur Zakarias Wang, fólk og stovnar plaga yvirhøvur at taka til eftirtektar tað, sum Dansk Sprognævn sigur.

kring oyggjarnar

Jólatræið í Havn

Í dag kl. 16 verður jólatræið á Tinghúsvøllinum í Havn tendrað. Træið er ein gáva frá vinarbýinum í Danmark, Birkerød.

Havnar hornorkestur stjórnar av Robert Oughton, spælir.

Tilnevningin aftur útsett

Tilnevningin av tveimum metingarmønnum í sambandi við ognartøku av lendi til breiðking og umbygging av landsvegnum millum Vág og Núp er einaferð enn útsett eftir áheitan frá eigarunum av tí ognartikna lendum.

Tað var upprunliga ætlanin, at metingarmenninir skuldu tilnevast á Suðuroyar tinginum tann 18. oktober, men eigararnir bóðu um, at hetta varð útsett, so teir kundu útvega sær størri kunnleika til málið og fáa samráðingar í lag við landsstýrið. Ætlanin var so, at tilnevningin skuldi avgreiðast á Suðuroyar tingi seinasta mikudag, men aftur hesaferð bleiv hon útsett eftir áheitan frá eigarunum.

Næsta Suðuroyar ting verður í februar 1979.

Lions-Club, Tórshavn gevur Uppistovu bingoútgerð

Felagið Uppistova í Havn hevur fingið eina stóra gávu frá Lions-Club Tórshavn. Gávan hevur eitt virði uppá 30.000 kr. og er bingo-spælið, sum Lions-Club hevur átt í fleiri ár. Gávan skal skiljast sum ein tøk og hjálp til tað arbeiði, sum verður útítt í Uppistovu millum ung og eldri, skrivur Glaðustrok mikudagin.

Kjartan Mohr tók stevningina aftur

Mikudagin skuldi vera rættarfundur í sakarmálinum, sum Kjartan Mohr hevur lagt móti P/f Faroe Air Transport. Kjartan Mohr hevði steynt felagnum eftir 3.000 kr., sum hann í 1977 legði út fyrri tað.

Stórir áhugi fyrri felagsbrennistøðini

Allastaðni, har renovatiónsarbeidsbólkurin hjá Føroya Kommunufelag hevur hildið fund, hevur stórir áhugi verið fyrri felagsbrennistøðini.

Hetta upplýsir formaðurin í kommunufelagnum, Vilhelm Johansen.

Hann sigur, at á einum fundi í Vági í hesi vikuni vóru ikki færri enn 50 kommunufólk á fundi og fekk brennistøðin eisini góða undirtøku har suðuri.

Nær fundirnir verða á Sandi og í Streymoy er ikki fastlagt enn.

Nýggjur útvarpsleikur

Í kvøld verður ein nýggjur føroyskur útvarpsleikur at hoyra í útvarpinum. Tað er leikurin »Seinast sæddur í gjárkvøldið«, sum Niels Juel Arge hevur skrivað. Oskar Hermanson leggur leikin til rættis.

Leikurin er undirhaldandi og spennandi og verður nomið við tey aktuella tingini í neytamálinum. Niels Juel Arge sigur, at hann fekk hugskotið til leikin leygarkvøldið, áðrenn neytaskipið Ilse Clausen fór aftur til Danmarkar.

— Sjálvar var eg ein túr norðuri í Kollafirði og sá skipið liggja har á fjørðinum. Hesin túrurin var orsøkin til tann leik, sum verður sendur í kvøld, sigur Niels Juel Arge. Í leikinum eru fimm persónar.

Rættarfundurin gjørdist stuttur, tí sakforarin hjá Kjartani boðaði frá, at hann tók stevningina aftur. Tað hevði vist við nærri kanningar, at Kjartan hevur fingið partabrov í F.A.T. fyrri tær 3.000 kr.